

ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับนักวิจัย

โดย ดร. ศักดิ์ ผาสุนทรินทร์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2504. 78
หน้าโรเนียว

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้ให้บทนิยามการวิจัย ได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการดำเนินการวิจัย ซึ่งได้แก่การกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูลและข้อสรุป การวิเคราะห์ และการรายงานผลการวิจัย ในขั้นของการรวบรวมข้อมูลและข้อสรุป ผู้เขียนได้อธิบายถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ เช่น โดยการค้นคว้าจากเอกสาร จากการศึกษา และการสำรวจ ในขั้นของการวิเคราะห์ก็ได้กล่าวถึงวิธีจำแนกข้อมูลและข้อสรุปและการใช้วิธีสถิติอย่างง่าย ๆ ในการแปลความหมายข้อมูลที่ได้รับ ส่วนในขั้นสุดท้ายคือกรรายงานผลการวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับจากการดำเนินงานทั้งหมดข้างต้นนั้น ผู้เขียนก็ได้บรรยายถึงวิธีการต่างๆ ของการเสนอรายงานและได้กล่าวถึงสาระสำคัญที่ประกอบกันเป็นรายงานดังกล่าวด้วย

กล่าวโดยทั่วไป หนังสือเล่มนี้จัดว่าเป็นเครื่องมือช่วยแนะแนวทางเบื้องต้นแก่ผู้ที่เริ่มศึกษาวิจัยหรือแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานวิจัยอยู่ แต่ไม่เคยศึกษางานด้านนี้มาก่อนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนได้ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติเมื่อกล่าวถึงการดำเนินงานแต่ละขั้นโดยใช้คำอธิบายและยกตัวอย่างประกอบที่ง่ายแก่การเข้าใจและยังได้แนะนำให้เห็นความสำคัญของการใช้ความรู้ ไหวพริบ และความรอบคอบในการทำงานวิจัย จึงนับว่าเป็นประโยชน์มากแก่ผู้ที่สนใจในงานด้านวิจัยทั่วไป ตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน ดังปรากฏจากคำนำในหนังสือเล่มนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพูดเรื่องนี้แล้ว ก็ชวนให้ตั้งข้อสงสัยเล็กๆ น้อยๆ ไปถึงข้อหนังสือด้วย เพราะถ้าจะตีความหมายคำว่าการวิจัยอย่างแคบแล้ว ก็ไม่น่าจะรวมถึงผู้ที่สนใจหรือเริ่มศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเข้าไปด้วย เช่นเดียวกับคำว่านักปกครองซึ่งไม่ควรจะรวมถึงบุคคลทุกคนที่ทำงานเกี่ยวกับการปกครองคน จึงน่าจะเป็น ข้อเสนอแนะบางประการ สำหรับนักวิจัยมากกว่า

ตั้งแต่มความเด่นอย่างหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ได้แก่ที่วางตนเองของการอธิบายหลักวิชา ซึ่งค่อนข้างจะเข้าใจยากสำหรับผู้ที่เริ่มศึกษาออกมาเป็นภาษาง่ายๆ เช่นในตอนที่ยกตัวอย่างเกี่ยวกับคำนิยามคำว่าวิจัย สมมติฐาน การตั้งเหตุการณ์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่จะช่วยประกอบคำอธิบายได้อย่างมากก็ได้แก่ตัวอย่างต่างๆ ที่ยกมาพูดให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ขรรคมตาๆ

แต่ชัดแจ้งและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมของเรา เช่นกรรยกตัวอย่างของการกำหนดขอบเขตของปัญหาด้วยเรื่องการศึกษาปัญหาของการปฏิบัติงาน ยกตัวอย่างของสัมมติฐานด้วยเรื่องข้อสันนิษฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนคดีที่พบศพในโรงแรม ยกตัวอย่างของการทดลองกับสิ่งมีชีวิตด้วยเรื่องทำวาล์วรถไม่ลัดว่าเจ้าเงาะจะช่วยกู้พาราได้ เหล่านี้เป็นต้น สำหรับการให้ข้อคิดเห็นแนะนำแก่ผู้ทำการวิจัย ผู้เขียนก็ได้อธิบายไว้พอสมควรถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่จะให้งานได้ผลโดยไม่ล้มที่จะชดเชยข้อด้อยของวิธีการ ความสมบูรณ์ตลอดถึงความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นแก่การวิจัย ดังที่บรรยายไว้ในเรื่องการสำรวจซึ่งแยกเป็นการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์และการตั้งคำถามไปให้ตอบและลักษณะคำถามเป็นต้น ซึ่งขอแนะนำเหล่านั้นว่าเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงๆ ของผู้ทำการวิจัย เนื่องจากเป็นเรื่องที่ได้มาจากการค้นคว้าและประสบการณ์อันยาวนานของผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นซึ่งได้ใช้เวลาเป็นอย่างมากในการเสาะหาเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาแล้ว

อีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจคือการบรรยายถึงวิธีการบางอย่างซึ่งรู้ดีว่าจะมีประโยชน์สำหรับนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องวิจัยด้วยเป็นอย่างมาก วิธีการที่กล่าวถึงได้แก่เรื่องการค้นคว้าจากเอกสารและเรื่องอ้างอิงเอกสาร ซึ่งทั้งสองเรื่องนี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาค้นคว้าทั่วไป แต่ยังไม่ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควร ในเรื่องการค้นคว้าจากเอกสารก็ได้กล่าวถึงหลักเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด การเลือกเอกสารที่ถูกต้องในด้านการอ้างอิงเอกสารก็ได้บรรยายถึงระเบียบที่นิยมกันในการนำข้อความที่ผู้สนใจมาอ้างอิงในเรื่องของตน แทนที่จะเป็นการขโมยความคิดของผู้อื่นมาเขียน และได้แนะนำวิธีเขียน Footnote และ Bibliography ไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมิได้กล่าวถึงเรื่องการขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้ในตอนใด ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสนใจมากอยู่เพื่อบังคับความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง

สำหรับในภาคที่เกี่ยวกับการเขียนรายงานผลการวิจัยนั้น ถ้าผู้เขียนจะได้แนะนำตัวอย่างรายงานทั้งที่เป็นภาษาไทย และต่างประเทศ ที่เขาได้สังเกตเห็นตามหนังสือเล่มนี้ไว้บ้างก็คงจะช่วยให้นักศึกษาหรือผู้สนใจได้เพิ่มความเข้าใจอีกไม่น้อยเนื่องจากได้มีโอกาสไปศึกษาจากของจริงประกอบด้วย และผู้ที่ศึกษาจะสามารถพิจารณาได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ชั้นใดเป็นงานวิจัยหรือไม่เพียงใด ในขณะที่เรามีผลงานที่เกิดจากการสำรวจค้นคว้าในทุกแขนงวิชามาแล้วเป็นจำนวนมาก

ในสมัยที่เรากำลังค้นคว้าสนใจกับงานวิจัยกันมากในขณะนั้น ผู้เขียนก็กล่าวสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างน่าฟังว่า งานวิจัยเป็นเพียงอุปกรณ์ที่จะช่วยให้กิจกรรมเจริญก้าวหน้าเท่านั้น มิใช่ยาแก้สารพัดโรค เพราะเหตุของความเจริญและความดีของหน่วยงานขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าอื่น งานวิจัยอาจช่วยให้สถาบันเจริญก้าวหน้ารวดเร็วขึ้นถ้าหน่วยงานนั้น ๆ มีเจ้าหน้าที่ที่ อดุติศึกษาดังกายและเวลาเพื่อประโยชน์แก่สถาบัน ถ้าเป็นไปในทางตรงข้าม งานวิจัยก็จะช่วยอะไรไม่ได้มากนัก อย่างไรก็ตาม สำหรับเรื่องนี้ งานวิจัยก็คงช่วยได้มากเหมือนกันแม้ในสถาบันที่สมรรถภาพของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับต่ำ หากผู้บริหารของหน่วยงานนั้น ๆ หรือผู้มีอำนาจเห็นชอบไปจะเห็นความสำคัญของการวิจัยและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องกันอย่างจริงจัง มิใช่จะยบยงอยู่แต่เพียงทราบผลการวิจัยเท่านั้น

หนังสือเล่มนี้จึงเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและผู้สนใจในงานวิจัยสำหรับการปฏิบัติ งานวิจัยและในการที่จะศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางต่อไป แม้จะเป็นเพียง "ข้อแนะนำบางประการ..." ซึ่งผู้เขียนได้สรุปหลักวิชาไว้และใช้เวลาเขียนน้อยก็ตาม แต่จากประสบการณ์ในการศึกษา การทำงาน และจากการสอนวิชานี้ ในขณะที่ผู้เขียนเป็นอาจารย์อยู่ที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ ก็ทำให้คุณค่าของหนังสือเล่มนี้ไม่น้อยทีเดียวสำหรับวงการศึกษาด้านการวิจัยในปัจจุบัน และผู้บรรยายในลักษณะวิชาการแบบวิชาการวิจัยชั้นปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบันก็ได้แนะนำให้นักศึกษาวิชาอ่านประกอบการศึกษาด้วย.

○ เพ็ญศรี วายวานนท์